

PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA PROGRAMU EQUAL NA PRZYKŁADZIE PROJEKTU „SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA POWSTAWANIU BEZROBOCIA NA TERENACH SŁABO ZURBANIZOWANYCH”

Piotr Steczkiewicz

Stowarzyszenie Promocji Przedsiębiorczości w Rzeszowie

Program operacyjny - Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006 został przyjęty na podstawie art. 17 ust. 5 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju¹ w formie Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 11 sierpnia 2004r. w sprawie przyjęcia programu operacyjnego – Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004 - 2006².

EQUAL obejmuje swoim zakresem dziewięć obszarów tematycznych. Osiem z tych tematów jest zdefiniowanych w kontekście priorytetów Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Dziewiąty temat obejmuje specyficzne potrzeby osób ubiegających się o status uchodźcy. Ogólnie celem podejścia tematycznego jest poszukiwanie nowych sposobów rozwiązywania problemów wspólnych dla różnych rodzajów dyskryminacji i nierówności zamiast skupiania się na poszczególnych grupach społecznych. W ramach EQUAL realizowane są następujące tematy:

A. Ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy dla tych, którzy mają problemy z integracją i ponowną integracją na tym rynku, celem promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich.

B. Zwalczanie rasizmu i ksenofobii w miejscu pracy.

C. Zapewnienie powszechnego dostępu do tworzenia przedsiębiorczości poprzez dostarczenie narzędzi niezbędnych dla utworzenia własnej firmy oraz dla identyfikacji i wykorzystania nowych możliwości tworzenia zatrudnienia na obszarach miejskich i wiejskich.

D. Wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych, oraz poprawa jakości miejsc pracy.

E. Wspieranie kształcenia się przez całe życie i integracyjnych form organizacji pracy sprzyjających zatrudnieniu i utrzymywaniu zatrudnienia osób doświadczających dyskryminacji i nierówności na rynku pracy.

F. Wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informacyjnych i innych nowych technologii.

G. Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja mężczyzn i kobiet, którzy opuścili rynek pracy, poprzez wdrażanie bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz usług towarzyszących.

H. Ograniczenie nierówności w traktowaniu płci i przeciwdziałanie segregacji zawodowej.

I. Pomoc w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy.

Projekt „System przeciwdziałania powstawaniu bezrobocia na terenach słabo zurbanizowanych” jest realizowany w ramach tematu F Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL – Wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informatycznych i innych nowych technologii. Celem tego tematu jest ułatwianie i wspomaganie wprowadzania nowych technologii i innowacyjnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych. Rozwiązania te mają podnieść konkurencyjność przedsiębiorstw oraz pobudzać świadomość pracodawców o konieczności doksztalcania kadry zarządzającej i pracowników, by zapewnić rozwój firmy i utrzymanie miejsc pracy (zwłaszcza w przypadku pracowników starszych wiekiem i kobiet).

Istotą Tematu F, zmierzającego do zwiększenia zdolności przystosowawczych firm i pracowników, jest koncentracja na działaniach zmierzających do udoskonalenia systemu utrzymywania zatrudnienia osób zagrożonych utratą pracy ze względu na niski poziom kwalifikacji, a tym samym ze względu na niedostosowanie ich umiejętności do wymagań stawianych przez pracodawców. Wzmocnienie dotychczasowych działań polegać będzie na testowaniu metod dostosowania poziomu kwalifikacji pracowników do rozwoju przedsiębiorstw związanego z wdrażaniem nowoczesnych technologii.

W ramach tematu F podejmowane mogą być następujące działania:

- opracowanie analiz mających na celu określenie przeszkód na drodze do zwiększenia zdolności adaptacyjnych polskich przedsiębiorstw w zakresie wykorzystania nowych technologii, obejmujących sektorowe badania różnych typów przedsiębiorstw i uwzględniających różne typy wskaźników zdolności adaptacyjnych,
- wypracowanie modelowych rozwiązań wspierania małych i średnich przedsiębiorstw w procesie zastosowania nowych technologii oraz innowacyjnych metod zarządzania,
- testowanie innowacyjnych metod promowania i wdrażania elastycznych form zatrudnienia oraz organizacji pracy w celu wypracowania rozwiązań modelowych, przy uwzględnieniu zarówno potrzeb przedsiębiorstw, jak i sytuacji pracowników, jeśli chodzi o ich sytuację rodzinną czy zdrowotną, na przykład telepraca, rotacja pracy, zatrudnienie w niepełnym wymiarze godzin czy elastyczny czas pracy,
- testowanie innowacyjnych metod włączenia do działań podejmowanych w celu podniesienia kwali-

¹ Dz. U. Nr 116, poz. 1206.

² Dz. U. Nr 189, poz. 1948.

fikacji pracowników zagrożonych utratą pracy ze względu na brak kwalifikacji dostosowanych do potrzeb przedsiębiorców, rozwój nowych technologii oraz z powodu innych barier uniemożliwiających utrzymanie pracy, takich jak wiek, niepełnosprawność, miejsce zamieszkania itd.,

- wypracowanie metod upowszechniania wśród małych i średnich przedsiębiorstw opracowywania strategii rozwoju zasobów ludzkich,
- promowanie i wdrażanie zasad kształcenia ustawicznego wśród najbardziej zagrożonych pracowników,
- wypracowanie nowych form szkolenia połączonych z praktycznym szkoleniem w zakresie nowych umiejętności (rotacja pracy, outplacement, mentoring, indywidualne programy szkoleniowe, pomoc koleżeńska) w celu utrzymania zatrudnienia pracowników zagrożonych utratą pracy,
- wypracowanie metod utrzymania miejsc pracy (np. starsi wiekiem pracownicy jako mentorzy).

Działania realizowane w ramach tego Tematu stanowią również element uzupełniający i wzmacniający instrumenty rozwoju kształcenia ustawicznego określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy³ - Fundusz Szkoleniowy w przedsiębiorstwach oraz w Strategii Rozwoju Kształcenia Ustawicznego do roku 2010.

Zadania realizowane w ramach tematu F mają na Celu:

- Wsparcie i utrzymanie zatrudnienia przez tych pracowników, których kwalifikacje można dostosować do wymagań stawianych przez społeczeństwo informacyjne i gospodarkę rynkową.
- Ułatwianie i wspomaganie wykorzystania nowych technologii i nowatorskich rozwiązań technik informacyjno-komunikacyjnych oraz podnoszenie świadomości pracodawców o konieczności szkolenia kadry zarządzającej i pracowników w celu zwiększenia konkurencyjności firm.

Realizacja tego tematu przyczyni się do rozwiązania problemu nierówności na rynku pracy w odniesieniu do takich grup, jak:

- przedsiębiorcy, którzy z różnych względów, na przykład niskich kwalifikacji, braku odpowiednich środków oraz niekorzystnej lokalizacji, pozbawieni są możliwości rozwijania swoich przedsiębiorstw w zakresie zastosowania nowych technologii, a szczególnie w dziedzinie nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych;
- pracownicy małych i średnich przedsiębiorstw zagrożeni utratą pracy ze względu na:

- wiek, płeć, wykształcenie, niewystarczające kwalifikacje, sytuację rodzinną, niepełnosprawność lub miejsce zamieszkania.

EQUAL jest wdrażany poprzez partnerstwo strategiczne funkcjonujące pod nazwą Partnerstwo na rzecz Rozwoju. Podstawowe zasady EQUAL są następujące: podejście tematyczne, partnerstwo, zaangażowanie grup dyskryminowanych (ang. empowerment), współpraca ponadnarodowa, innowacyjność oraz włączanie rezultatów do głównego nurtu polityki (ang. mainstreaming). Ramy Partnerstwa na Rzecz Rozwoju w projekcie „System przeciwdziałania powstawaniu bezrobocia na terenach słabo zurbanizowanych” zostały określone w umowie Partnerstwa na Rzecz Rozwoju, gdzie Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu pełni rolę Administratora Partnerstwa na Rzecz Rozwoju a całe Partnerstwo tworzą podmioty publiczne i prywatne.

Administrator Partnerstwa na Rzecz Rozwoju jako podmiot koordynujący działania Partnerstwa a zarazem kontrolujący jego zadania jest zobowiązany do następujących czynności:

- reprezentowania Partnerów Partnerstwa na rzecz Rozwoju przed Instytucją Zarządzającą EQUAL i Krajową Strukturą Wsparcia;
- koordynowania, monitorowania, nadzorowania prawidłowości działań Partnerów przy realizacji zadań,
- zapewnienia równego udziału partnerów w podejmowaniu decyzji i realizacji zadań,
- wsparcia Partnerów w realizacji powierzonych zadań,
- zapewnienia sprawnego systemu komunikacji z Partnerami, Krajową Strukturą Wsparcia i innymi Partnerstwami,
- zapewnienia systemu zarządzania jakością,
- zapewnienia prawidłowości operacji finansowych, w szczególności poprzez wdrożenie systemu zarządzania i kontroli finansowej projektu,
- pozyskiwania, gromadzenia i archiwizacji dokumentacji związanej z realizacją zadań Partnerstwa.

Partnerstwo na rzecz Rozwoju jest beneficjentem końcowym Programu EQUAL w rozumieniu rozporządzenia nr 1260/99 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych⁴. W praktyce oznacza to, że Partnerstwo jest odbiorcą środków pochodzących z EFS, powinno więc gwarantować zapewnienie odpowiedzialności finansowej i administracyjnej, należącej do organizacji posiadającej zdolność zarządzania funduszami publicznymi. Aby to osiągnąć, Partnerstwo na rzecz Rozwoju ma wyznaczonego administratora funduszami publicznymi, którym jest Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, która zawiera z Krajową Strukturą Wsparcia (działającą w imieniu Instytucji Zarządzającej EUQUAL) umowę

³ Dz. U. Nr 99, poz. 1001

⁴ Dz. Urz. WE L 161 z 26.06.99

o dofinansowania danego działania w ramach programu EQUAL.⁵

Szczegółowe zasady działania Partnerstwa EQUAL określone są w Umowie Partnerstwa na Rzecz Rozwoju, której wzór dostępny jest na stronie internetowej Fundacji Fundusz Współpracy.⁶

Tematy realizowane w Polsce w ramach EQUAL są uzupełnieniem działań realizowanych w ramach rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006⁷, zwanego dalej „SPO RZL”, oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006⁸, zwanego dalej „ZPORR”. Tematy Programu EQUAL uzupełniają działania głównych programów EFS poprzez wzmacnianie działań zrealizowanych w ramach SPO RZL i ZPORR. Takie wzmocnienie oznacza:

- wyraźne adresowanie tematów Programu EQUAL do grup, które opuściły rynek pracy bądź są zagrożone wykluczeniem z rynku pracy, a także grup na progu wykluczenia z powodu nierówności i dyskryminacji - a zatem ich szanse są niższe niż szanse innych bezrobotnych, co oznacza, że stanowią one grupy znajdujące się w najbardziej niekorzystnej sytuacji;
- wykorzystanie nowatorskich metod działalności, które - dzięki swojego rodzaju pilotażowemu ćwiczeniu w formie realizacji Programu EQUAL - mogą stać się nowymi wzorcami, modelami działalności,

zasługującymi na przyswojenie przez przyszłe polityki krajowe.

EQUAL odnosi się również bezpośrednio do takich dokumentów, jak Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia 2000-2006, Wspólna Ocena Założeń Polskiej Polityki Zatrudnienia oraz Wspólne Memorandum na rzecz Integracji Społecznej. Opierając się na wyzwaniach sformułowanych w tych dokumentach EQUAL ma za zadanie wesprzeć realizację polityki zatrudnienia i polityki społecznej poprzez wypracowanie i upowszechnienie innowacyjnych metod i narzędzi oddziaływania. Współpraca Partnerstw na forum Unii Europejskiej w ramach ponadnarodowych sieci współpracy będzie miała wpływ na rozwój Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Zapisy programu operacyjnego - Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006 zostały uzupełnione w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 21 września 2004r. w sprawie przyjęcia Uzupełnienia programu operacyjnego - Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006⁹. Celem Uzupełnienia Programu EQUAL jest uszczegółowienie zapisów Programu EQUAL, w szczególności zapisów dotyczących typów działań, które wspierane będą z EFS. Uzupełnienie programu EQUAL przyczyni się do prawidłowego zarządzania, monitorowania i oceny realizacji na poziomie programu i poszczególnych działań. Uzupełnienie Programu EQUAL przedstawia opis tematów wybranych do realizacji w Polsce, stanowiący uszczegółowienie informacji przedstawionych w Programie EQUAL, w szczególności pod kątem określenia zakresu każdego z tematów, działań podejmowanych przez Partnerstwa na rzecz Rozwoju, charakteru Partnerstw.

⁵ Wzór umowy przyjęty na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 15 listopada 2004r. w sprawie trybu składania i wzorów wniosków o dofinansowanie działań oraz wzoru umowy o dofinansowanie działania w ramach programu operacyjnego – Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004-2006 Dz. U. 04.252.2524 ze zm.

⁶ <http://www.bkkk-cofund.org.pl/index.php?act=657>

⁷ Dz. U. Nr 166, poz. 1743

⁸ Dz. U. Nr 166, poz. 1745

⁹ Dz. U. Nr 214, poz. 2172 ze zm.